

ACTIVITEITENVERSLAG

INTACT 2014

Inhoudstafel

1.	INTACT in het kort	3
2.	Visie en missie van INTACT.....	3
2.1	Visie	3
2.2	Missie	4
3.	Socio-economische context 2014.....	4
4.	Editie van het strategisch plan	5
5.	Op missie in Guinee.....	5
5.1	Context van de missie	5
5.2	Doel van de missie en ondernomen activiteiten	6
6.	Internationale bescherming	8
6.1	Context	8
6.2	Meer rekening houden met genderdimensie en VGV tijdens de asielprocedure: versterken van het pleidooi	9
▪	Update van de aanbevelingen	9
▪	Pleidooi over het principe van afgeleide status en familie-eenheid	9
6.3	Asielzoekers beter beschermen die VGV inroepen als reden voor vervolging	10
▪	Update van het handboek voor advocaten	10
▪	Juridische consultaties	10
▪	Vormingen	12
6.4	Ontwikkeling van een interdisciplinaire en innovatieve reflectie	12
▪	Ondersteuning EASO	12
▪	Ontmoeting met sleutelactoren	13
▪	Expertenvergadering om de aanbevelingen te versterken	13
7.	Nationale bescherming	14
7.1	Context	14
7.2	Een betere opsporing	15
▪	Pleiten bij justitie	15
▪	Aanbevelingen opvolgen	15
▪	Ontwikkeling van tools	17
7.3	Versterking van de beschermingsmechanismen	18
▪	Beheer van meldingen	18
▪	Vormen van professionals	19
7.4	Creëren van ruimte voor pluridisciplinaire en vernieuwende reflectie	19

▪	Deelname aan de werkgroep van het College van de Procureurs-generaal	19
▪	Tussenkomst in de Senaat over de strafwet (februari 2014)	20
▪	Studie over strafwet	21
▪	Colloquium “Het voorkomen en bestraffen van een vorm van mishandeling die voortkomt uit de traditie: Vrouwelijke genitale verminking”	21
▪	Expertise opbouwen over gedwongen huwelijken	21
▪	Europees netwerk.....	22
8.	Evaluatie van de activiteiten en impact	22
▪	Evaluatie van vormingen en colloquiums	22
▪	Websitebezoeken	22
▪	In de pers.....	24

1. INTACT in het kort

- 4 deeltijdse juristen (3FTE)
- Drietalige vzw (FR, NL, EN) actief in heel België
- Medeoprichter en beheerder van de vzw End-FGM European Network

Kerncijfers 2014

- 879 opgeleide personen (vormingen, deelname aan congressen en cursussen voor professionals)
- 221 juridische consultaties voor 461 personen
- Opvolging van een tiental meldingen van risico op besnijdenis
- 66 meetings met Belgische en Europese experts
- Colloquium dat bijna 90 Belgische en Europese experts samenbracht
- Publicaties 2014:
  - « Recommandations visant à améliorer la prévention et la protection des filles et des femmes victimes ou à risque d’excision », januari 2014 (online beschikbaar, enkel in het Frans).
  - Publicatie en verspreiding van een beslissingsboom (gids ten aanzien van professionals van de 1e lijn, met evaluatie van het risico op besnijdenis en een procedure ter bescherming), verspreiding in mei 2014 bij 1000 diensten. In samenwerking met GAMS België en de Gezamenlijke Strategie voor de Strijd tegen VGV.
  - Update van de aanbevelingen van INTACT over de internationale bescherming en VGV, juni 2014 (online beschikbaar).
  - Het missierapport over Guinee, juni 2014 (online beschikbaar, enkel in het Frans).
  - Update van het handboek bestemd voor advocaten.
  - Studie over het strafrecht « L’article 409 du Code pénal : de l’incrimination aux poursuites – Etat des lieux en Belgique » (enkel in het Frans beschikbaar)

Onze meerwaarde: INTACT is in België de enige vereniging die juridische expertise heeft en juridisch advies aanbiedt over kwesties aangaande vrouwelijke genitale verminking (VGV). In Europa beschikt ze als enige over expertise inzake VGV in asielcontext.

2. Visie en missie van INTACT

2.1 Visie

INTACT promoot gelijkheid en non-discriminatie en draagt zo bij aan een open en multiculturele samenleving die de rechten van de mens en de migrant respecteert.

INTACT neemt deel aan de wereldwijde strijd om een einde te maken aan VGV en vecht mee tegen het geweld tegenover vrouwen en meisjes.

INTACT moedigt het “empowerment”-proces van vrouwen aan. Dit houdt de bewustwording in van vrouwen over hun rechten en hun mogelijkheden om die te doen gelden.

2.2 Missie

INTACT heeft als missie vrouwen en meisjes te beschermen tegen vrouwelijke genitale verminking en elk geweld dat ermee gepaard gaat (zoals gedwongen huwelijken en eengerelateerd geweld) via de naleving van internationale, Europese en nationale wetgevingen en via:

- onderzoek en het uitwerken van juridische instrumenten;
- belangenbehartiging (verdediging van de rechten op beleidsniveau);
- het opleiden van professionals;
- het ontwikkelen van een multidisciplinaire werking tussen de verschillende actoren die met VGV worden geconfronteerd.

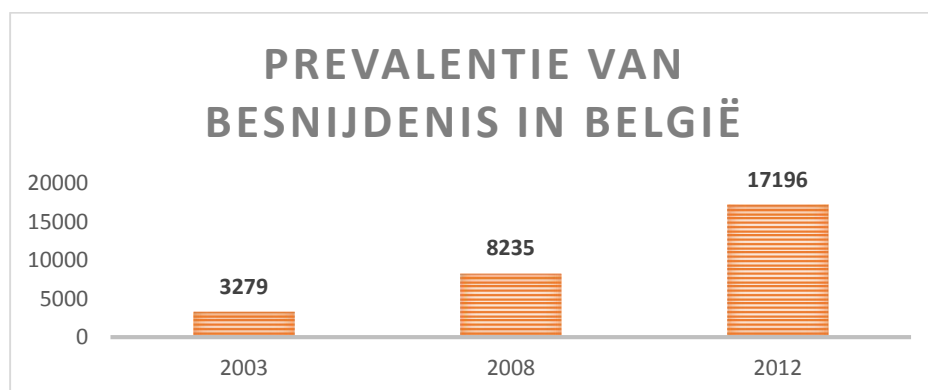
Hierbij waakt INTACT erover dat de problematiek rond VGV hoog op de politieke agenda blijft staan.

3. Socio-economische context 2014

Prevalentie in stijgende lijn: preventie en bescherming moet beter

Een nieuwe studie van de FOD Volksgezondheid (Dubourg en Richard 2014) toont aan dat in 2014 ongeveer 13.112 besneden vrouwen en meer dan 4084 meisjes met risico op besnijdenis (in totaal 17.196 vrouwen en meisjes) op Belgisch grondgebied leefden. Deze cijfers zijn meer dan verdubbeld sinds 2008.

Deze context bevestigt meer dan ooit het belang van de nieuwe Europese wetgeving om vrouwen en meisjes beter te beschermen tegen geweld.

Ter gelegenheid van de Internationale dag tegen geweld tegenover vrouwen op 25 november 2013, heeft de Europese Commissie harde toezeggingen gedaan in de strijd tegen genitale verminking van vrouwen in de EU en daarbuiten. Het actieplan omvat betere slachtofferhulp aanbieden, professionals bijstaan, de nationale anti-besnijdeniswetten beter uitvoeren en vrouwen met risico op besnijdenis beter beschermen tijdens asielprocedures.

Bovendien toonde België in 2011 met het ondertekenen van de Conventie van Istanbul opnieuw haar wil om krachtig in te grijpen tegen geweld tegenover vrouwen, met inbegrip van VGV en gedwongen huwelijken. België is bijna rond met de ratificatie en zal vanaf het eerste kwartaal van 2015 moeten ingrijpen.

Het huidige nationaal actieplan (NAP) 2010-2014 rond huiselijk en intrafamiliaal geweld beoogt de mechanismen voor de preventie en de opvolging van (potentiële) slachtoffers te verbeteren. Het nieuwe actieplan, voorzien voor 2015-2019, zal de aanbevelingen omtrent asiel en nationale bescherming van INTACT opnemen. Het zal worden aangepast naar de inhoud van de Conventie van Istanbul.

De economische crisis: potentiële interesse gaat verloren

Paradoxaal genoeg, net nu de Belgische en Europese overheden zich meer engageren in de strijd tegen besnijdenis en geweld tegenover vrouwen, dreigt de huidige economische en sociale context deze problematiek naar de achtergrond te verdringen. Daarom moeten we zorgen, zolang de financiële crisis aanhoudt, dat de interesse en inzet in de strijd tegen VGV -uit respect voor de mensenrechten- een aandachtspunt blijft voor de autoriteiten.

2014 is een crisisjaar voor INTACT want vanaf juli 2015 hebben we geen zekerheid meer dat onze Europese fondsen vernieuwd zullen worden, na een herstructurering van de werking van de fondsen. Vanaf 2014 moesten we, naast ons lobbywerk om VGV hoog op de politieke agenda te houden, actief op zoek gaan naar alternatieve fondsen.

4. Editie van het strategisch plan

Na bijna twee jaar beraad, bracht INTACT onlangs haar strategisch plan 2015-2019 uit.

Het strategisch plan beschrijft de visie en missie van INTACT en de verschillende doelstellingen en activiteiten gepland voor de komende 5 jaar.

Ontdek het op www.intact-association.org

5. Op missie in Guinee

5.1 Context van de missie

Als onderdeel van haar activiteiten onderhoudt INTACT nauwe contacten met mensen afkomstig uit Guinee. Maar liefst 66% van het totaal aantal juridische consultaties zijn Guinezen. Het gaat om asielzoekers, vluchtelingen, woonachtigen in België of genaturaliseerde Belgen. Ze komen meestal om advies bij INTACT wanneer ze (ouders of de moeder alleen) uit Guinee naar België vluchtten.

Vaak vragen ze steun bij INTACT in de volgende gevallen:

- een deel van hun kinderen bleef achter in Guinee waarvan een of meer dochter(s) gevaar lopen besneden te worden;
- een meisje wacht om via gezinshereniging te worden herenigd met een familielid in België en loopt gevaar op besnijdenis;
- een familie gaat tijdens de schoolvakantie op reis naar Guinee en een of meer dochter(s) lopen gevaar besneden te worden;
- een asielaanvraag uit angst voor besnijdenis wordt in twijfel getrokken en de enige optie is een terugkeer naar Guinee.

5.2 Doel van de missie en ondernomen activiteiten

Deze missie had als doel om een beter inzicht te krijgen in het geheel van Guinese verenigingen en instellingen die actief zijn in de strijd tegen VGV en bij de bescherming van meisjes met een risico op besnijdenis. Ook moesten de banden met diverse overheids- en niet-overheidsactoren aangehaald worden om de bescherming van meisjes met risico op VGV in België en in Guinee te verbeteren.

In België kan de internationale bescherming worden afgewezen omdat de asielinstanties van mening zijn dat een meisje ook in Guinee tegen besnijdenis kan worden beschermd als de ouders zich tegen de praktijk verzetten. Dit vereistte een bijzonder grondig onderzoek ter plaatse.

Afspraken werden vastgelegd met verschillende actoren om:

- de situatie op het terrein beter te leren kennen op vlak van besnijdenis evenals de impact van het strategisch plan 2012-2016 van de Guinese regering;

In deze context ontmoetten we:

- Minister van Sociale Zaken, van Vooruitgang van vrouwen en kinderen;
  - Het Directoraat-Generaal van het Kind (onderdeel van het ministerie van Sociale Zaken)
  - Het Ministerie van Volksgezondheid ;
  - OPROGEM (*Office de protection du genre, de l'enfance et des moeurs*), onderdeel van de gerechtelijke politie;
  - Verenigingen gespecialiseerd in de strijd tegen VGV (PSI, CPTAFE) ;
  - Internationale instellingen (UNFPA, UNICEF) ;
  - De regionale directeur van Volksgezondheid van Mamou ;
  - Bezoek aan het gezondheidscentrum van Mamou en gesprek met een vroedvrouw.
- de context van de rechten van de vrouw en het kind in Guinee beter te leren kennen;

In deze context ontmoetten we:

- Guineese organisatie voor mensenrechten (OGDH) ;
  - NGO « Même droits pour tous » (MDT) ;
  - Rechtbank voor kinderen (Conakry) ;
  - de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Mensenrechten (OHCHR).
- de verenigingen en instellingen te identificeren die zich inzetten om meisjes met risico op besnijdenis te beschermen.

In deze context ontmoetten we:

- CPTAFE in Conakry ;
- Terreinorganisaties zoals NGO Tostan of Sabou Guinee die actie voeren tegen VGV. Deze projecten werden bezocht in Midden-Guinee in Labé.
- Het ministerie van Sociale Zaken en in het bijzonder het Directoraat-Generaal van het Kind.

Lees hier het rapport:

<http://www.intact-association.org/fr/actualite/122-compte-rendu-de-la-mission-menee-par-intact-en-guinee-fevrier-2014.html>

Het rapport is niet bedoeld om een volledig overzicht van de situatie in Guinee te geven, maar bundelt de opmerkingen van INTACT binnen de specifieke context van haar missie.

Naar aanleiding van de missie in Guinee, ontmoetten we de FOD Ontwikkelingssamenwerking (Kabinet van Labille) en de Franse Gemeenschapscommissie (Ontwikkelingssamenwerking) om aan te sturen op overheidssteun voor lokale projecten tegen besnijdenis. Juist omdat Guinezen een hoog vertegenwoordigde nationaliteit zijn onder de asielzoekers, is dit gerechtvaardigd. Gezien de heersende politieke onzekerheid in een periode van verkiezingen werd hier echter geen gevolg aan gegeven.

De gesprekken die INTACT hierover gevoerd heeft met Respect for Change en GAMS, sterken haar ambitie om België nog meer betrokken te zien in het buitenland en om de eisen te versterken voor het toepassen van strafbepalingen. Een ontmoeting met Sabine De Bethune, de voormalige president van AWEPA, vond plaats in de loop van de maand december om het geheel van de te ondernemen acties uit te breiden.

6. Internationale bescherming

6.1 Context

Sinds verschillende jaren kennen de asielinstanties een bescherming toe aan vrouwen die slachtoffer zijn van een besnijdenis, of aan vrouwen en meisjes die het risico op een besnijdenis lopen in geval van een terugkeer naar het herkomstland. België was sinds geruime tijd pionier op dit vlak. België steunde de aanneming van de resolutie van de Verenigde Naties van 20 december 2012, getiteld 'Intensifying global efforts for the elimination of female genital mutilations'¹. Deze resolutie roept staten op om een bijzondere aandacht te besteden aan de internationale bescherming en ondersteuning van vrouwen en meisjes die slachtoffer zijn van vrouwelijke genitale verminking of risico lopen hiervan slachtoffer te zijn.

Daarnaast heeft België zich ten aanzien van de Raad van Europa geëngageerd door de Conventie van Istanbul te ondertekenen inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld². Deze conventie onderlijnt duidelijk dat men gendergeweld, zoals VGV, dient te aanzien als een vorm van vervolging in de zin van de Conventie van Genève. Zoals eerder vermeld heeft België deze Conventie tot op heden niet geratificeerd.

In 2013 werden de herziene Europese Opvangrichtlijn en Procedurerichtlijn aangenomen. Deze verplichten de lidstaten om rekening te houden met kwetsbare groepen en aangepaste procedures voor hen te voorzien. De richtlijnen moeten in nationaal recht worden omgezet tegen midden 2015. Een pleidooi voor een effectieve omzetting van de beschermende standaarden voor asielzoeksters, slachtoffers van VGV, werd gevoerd via de update van de aanbevelingen (zie verder).

In 2014 heeft de Franstalige Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV - Conseil du Contentieux des étrangers) een duidelijke positie ingenomen over de noodzaak om VGV te beschouwen als een vorm van gendergerelateerde vervolging en specifieke vervolging voor het kind. Zowel voor asielzoekers afkomstig uit Guinee als Djibouti, werd de objectieve vrees voor VGV en het gebrek aan bescherming benadrukt. Het CGVS heeft zich op deze rechtspraak afgestemd.

In haar lobbywerk en in de uitvoering van haar activiteiten legde INTACT de focus op het belang en de specifieke vrees van het kind. Zo droeg INTACT bij aan een betere bescherming van asielzoekers die vandaag VGV inroepen als reden voor vervolging.

---

¹ Resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 20 december 2012 getiteld « Intensifying global efforts for the elimination of female genital mutilations » A/RES/67/146

² Conventie van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Istanbul, 11 mei 2011. Te raadplegen op: <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%2010%20Dutch.pdf>

6.2 Meer rekening houden met genderdimensie en VGV tijdens de asielprocedure: versterken van het pleidooi

▪ Update van de aanbevelingen

We blijven verder pleiten om meer rekening te houden met VGV als kind-specifieke vorm van vervolging. De impact van het colloquium van november 2013 en het rapport over de prevalentie van VGV in Guinee (DHS-MICS, Guinee, 2012) was doorslaggevend. De Franstalige RVV heeft een principiële standpunt ingenomen over het afzonderlijk onderzoek naar de vrees van het kind enerzijds, en de vrees van de ouder anderzijds. Bovendien bevestigt de RVV het objectieve aspect van een vrees voor vervolging door zich te baseren op de hoge prevalentie van VGV in het herkomstland. Het CGVS heeft zijn beleid rond het toekennen van asiel helemaal gewijzigd en kent een vluchtelingenstatus toe aan het kind én de ouders, gebaseerd op het principe van de afgeleide vluchtelingenstatus.

De aanbevelingen over asiel en VGV werden geactualiseerd in juni 2014, waarbij de vooruitgang en niet-gerealiseerde aspecten in het kader van de toepassing van de Conventie van Genève werden besproken. Twee prioritaire aanbevelingen werden naar voren geschoven: het gebrek aan een identificatieprocedure voor kwetsbare groepen in de opvang, en een totaal gebrek aan harmonisatie van de Nederlandstalige en Franstalige rechtspraak van de RVV over VGV. In april 2014 werd een wet gestemd om het gebrek aan harmonisering van de rechtspraak te verbeteren. Hierdoor heeft een advocaat de mogelijkheid een zitting voor verenigde kamers te vragen, wanneer er zich een principenvraag voordoet waarover uiteenlopende rechtspraak bestaat. We hebben tot op heden geen kennis van een effectieve toepassing van deze wetgeving.

Een belangrijk stap werd gezet aangaande vragen over het belang van het kind en asiel. Deze kwestie werd besproken in een expertenvergadering om de aanbevelingen hierover te kunnen voeden. Een vergadering bij EASO heeft eveneens toegelaten deze reflectie te verdiepen en ervaringen uit te wisselen over de praktijken die van kracht zijn in de verschillende lidstaten van de Europese Unie. Deze reflectie werd gezamenlijk gevoerd met de campagne End FGM. De aanbevelingen werden vertaald naar het Nederlands en verspreid onder de verschillende federale overheidsdiensten.

▪ Pleidooi over het principe van afgeleide status en familie-eenheid

In 2014 is er nieuwe rechtspraak ontstaan bij de Franstalige kamers van de RVV. In het arrest waarbij de RVV een principebeslissing nam over de toekenning van bescherming aan een meisje en haar moeder, werd de vrees van de moeder en het meisje individueel beoordeeld. Enkele andere hierop volgende arresten kenden enkel de vluchtelingenstatus toe aan het meisje, en verwierpen hierbij de status voor de moeder. Dit zorgde voor heel wat vragen over het begrip van familie-eenheid. De argumenten over de familie-eenheid werden niet in overweging genomen door de rechters, waardoor de ouders zich zonder enige status bevonden. Als reactie op het arrest werd een artikel geschreven waarin werd benadrukt dat het begrip 'familie-eenheid' te weinig in aanmerking wordt genomen (Christine Flamand, L'unité familiale, un droit du réfugié, RDE n°177, april-mei-juni 2014, p.249, enkel in het Frans beschikbaar).

Omdat verwanten (zoals ouders en broers) van deze minderjarige erkende vluchtelingen in de meeste gevallen geen statuut krijgen toegekend van de RVV, heeft INTACT een nota geschreven om nieuwe asielaanvragen van deze familieleden te ondersteunen. In verschillende gevallen werd de afgeleide status vervolgens toegekend aan de ouders en andere familieleden.

Bijkomend werd hierover een pleidooi gevoerd naar de Europese Commissie en CGVS (juridische dienst) toe, waarbij INTACT erop heeft gewezen dat België artikel 23 van de Kwalificatierichtlijn niet heeft omgezet.

6.3 Asielzoekers beter beschermen die VGV inroepen als reden voor vervolging

▪ Update van het handboek voor advocaten

Een update van het handboek van INTACT voor advocaten in vreemdelingenrecht werd noodzakelijk, door twee bewegingen. Enerzijds zijn er de ontwikkelingen in de asielmaterie, wetwijzigingen in België en nieuwe instrumenten op internationaal en Europees niveau om staten aan te moedigen de genderdimensie in het kader van internationale bescherming in overweging te nemen. Anderzijds is er de evolutie van de praktijk van de asielinstanties en rechtspraak in België sinds 2012.

Volgend op de ontwikkelingen en reflecties die INTACT gedurende de voorbije twee jaren maakte over asielaanvragen van begeleide kinderen, werden nieuwe hoofdstukken aan het handboek toegevoegd en werd het handboek in 2014 grondig bijgewerkt.

Dit instrument werd vertaald naar het Nederlands en afdrukt in 500 Franstalige en 300 Nederlandstalige exemplaren. Het is tevens online beschikbaar.

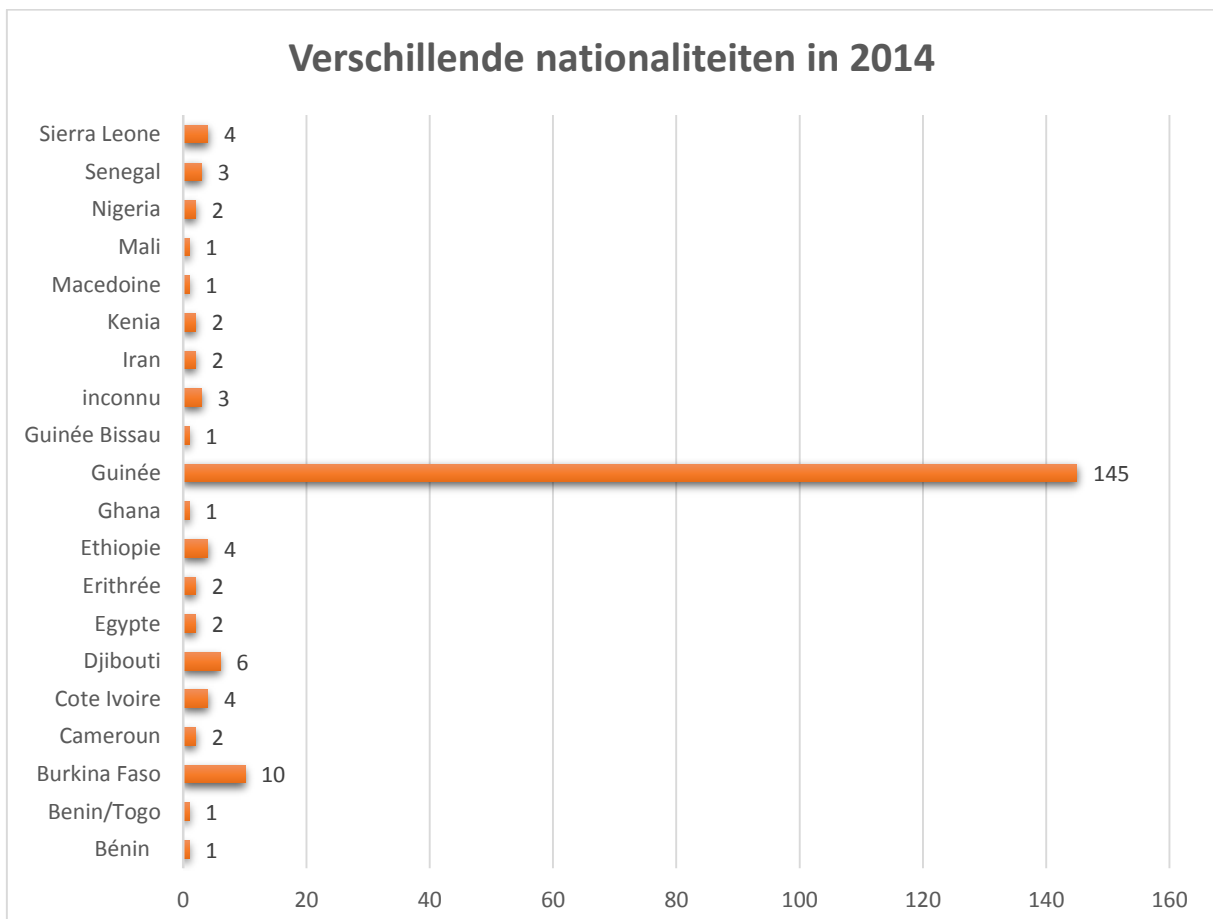
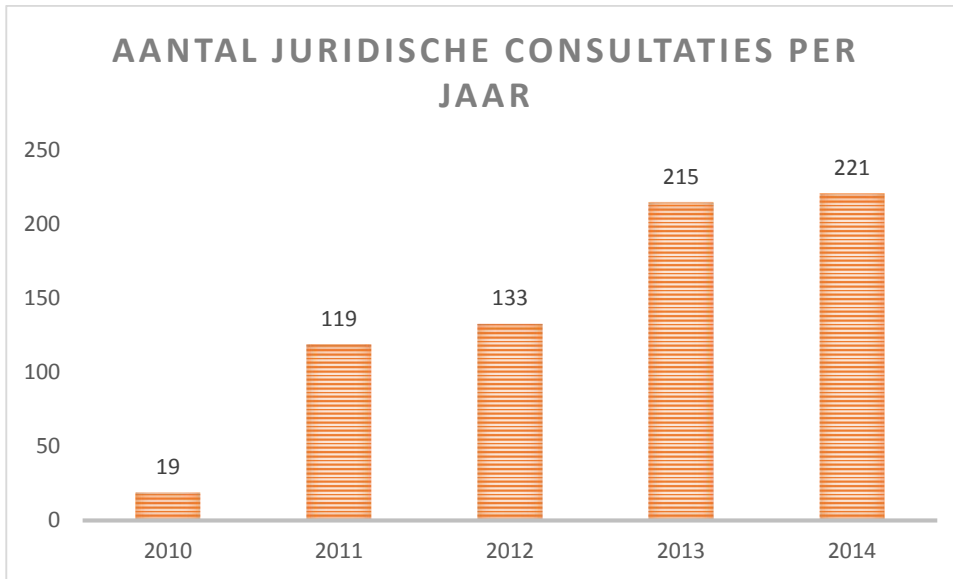
Verder werden meer dan 300 exemplaren verzonden naar advocaten gespecialiseerd in vreemdelingenrecht en met wie INTACT samenwerkt. Ook naar de asielinstanties werden exemplaren gestuurd.

Andere exemplaren werden verspreid tijdens vormingen aan advocaten, gegeven door INTACT (zoals aan de Nederlandstalige Balie van Brussel en de Balie van Charleroi).

▪ Juridische consultaties

In 2014 heeft INTACT zo'n 221 dossiers over asielaanvragen met betrekking tot VGV opgevolgd. Het aantal behandelde dossiers bleef stabiel, gezien er 215 dossiers waren in 2013.

Deze 221 dossiers betreffen 461 personen en omvatten een verscheidenheid aan nationaliteiten. Toch blijft Guinee de meest voorkomende nationaliteit, met 67% van de behandelde dossiers.

Deze consultaties zijn op afspraak of via e-mail. Het doel is om met de advocaat samen te werken om zo diens competenties in de verdediging van individuele dossiers te versterken.

Toch hebben we in 2014 een filtersysteem ingevoerd om een selectie te maken in het aantal te behandelen dossiers en vast te leggen consultaties. INTACT heeft

immers niet de bedoeling om het werk van de advocaten te vervangen, maar eerder tussen te komen wanneer de kijk van een expert noodzakelijk is. Wanneer men een consultatie vraagt, wordt daarom eerst het dossier onderzocht alvorens een afspraak vast te leggen. Indien nodig, wordt een contact met de advocaat vooropgesteld.

We hebben in samenwerking met de advocaten, nieuwe asielaanvragen of asielaanvragen in naam van het kind ondersteund, om zo de asielinstanties te “verplichten” de vrees voor vervolging in hoofde van het kind te onderzoeken.

Rechtspraak van de RVV (in annulatie) geeft weerklank aan deze asielaanvragen ingediend in naam van het kind en erkent dat de vzw INTACT bijkomende elementen heeft aangedragen die in overweging dienen te worden genomen (RVV 114.005 van 20 november 2013).

▪ **Vormingen**

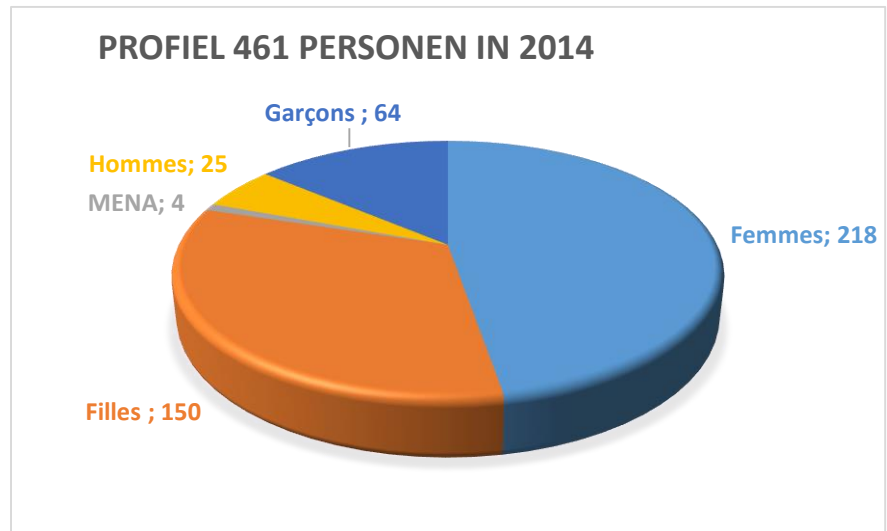
In 2014 werden 20 vormingen (voor ongeveer 426 personen) verstrekt die zich hoofdzakelijk richtten op asielkwesities. De professionals waren afkomstig uit diverse sectoren, zoals Justitie (advocaten) als de sociale sector (voogden voor niet-begeleide minderjarigen, personeel uit de opvangcentra, OCMW, sociaal assistenten).

6.4 Ontwikkeling van een interdisciplinaire en innovatieve reflectie

▪ **Ondersteuning EASO**

Een samenwerking met het Europees Ondersteuningsbureau voor Asielzaken (EASO) heeft ons toegelaten om als expert deel te nemen aan een reflectie over het belang van het kind en asiel.

INTACT maakt deel uit van een referentiegroep van verschillende NGO's (zoals Asylum Aid, ECRE, ILGA Europe) rond de ontwikkeling van een vormingsmodule van EASO over genderaspecten en asiel. Door de opvolging en herlezing van de vormingsmodule heeft INTACT de inachtneming van VGV hierin kunnen beklemtonen.

- **Ontmoeting met sleutelactoren**

Er hebben gesprekken plaatsgevonden met een Franse advocate, verantwoordelijk voor de juridische commissie van de Franse campagne “Excision, parlons-en”, over de principes van de afgeleide vluchtelingenstatus en familie-eenheid. De bedoeling is dat INTACT in 2015 actief zal deelnemen aan deze commissie om de uitwisselingen over internationale bescherming te versterken. Deze ontmoeting heeft het artikel, gepubliceerd in het “Revue du droit des étrangers”, kunnen verrijken, gezien Frankrijk een constante rechtspraak heeft om enkel de vluchtelingenstatus toe te kennen aan meisjes.

Een vergadering met het CGVS vond plaats over de kwestie van het belang van het kind in de asielaanvraag. Hierbij was er uitwisseling tussen voogden van niet-begeleide minderjarigen, asielinstanties, juristen van verenigingen en andere praktijkbeoefenaars over het thema van de bepaling van het hoger belang van het kind en de rol die het CGVS hierin kan spelen.

Verder heeft INTACT deelgenomen aan vergaderingen van het netwerk van de “service de santé mentale Ulysse”. Deze maandelijkse ontmoetingen met andere lidorganisaties van het netwerk hebben tot doel om de reflecties en acties over de juridisch-sociale en psychologische begeleiding van gevluchte slachtoffers van geweld te bevorderen. Het werk en de realisatie van de gids over kwetsbare personen in migratie, en in het bijzonder minderjarigen, werd verder gezet. Nieuwe leden werden in het netwerk geïntegreerd, waaronder GAMS België.

- **Expertenvergadering om de aanbevelingen te versterken**

Op niveau van de Europese Commissie vond een ontmoeting plaats met personen verantwoordelijk voor de omzetting van de Opvang- en Procedurerichtlijn, in het kader van de campagne End FGM. Het doel was om reflecties over deze omzetting te delen. De aanbevelingen van INTACT werden aangevuld met een aanbeveling hieromtrent aan de Europese Commissie.

INTACT organiseerde een expertenvergadering over de rechten van het kind en asiel. De aarzelende rechtspraak van de asielinstanties, waarbij de individuele vrees van het kind niet altijd werd onderzocht, zorgde voor talrijke vragen over de indiening van een asielaanvraag in naam van het kind. Het indienen van een asielaanvraag in naam van het kind kan worden gedaan om de asielinstanties te verplichten om deze vrees in overweging te nemen. Verschillende advocaten en verenigingen, zoals het BCHV, Vluchtelingenwerk Vlaanderen en het Platform Kinderen op de Vlucht werden samen gebracht. Deze vergadering leidde tot de uitwerking van een standpunt voor een bijkomende aanbeveling.

7. Nationale bescherming

7.1 Context

In 2001 heeft België een specifieke bepaling (artikel 409 SW) aan het Strafwetboek toegevoegd, die de praktijk van vrouwelijke genitale verminking verbiedt en bestraft. Het aannemen van deze bepaling in het Strafwetboek vormt een sterke normatieve verwijzing. VGV is een vorm van kindermishandeling en moet ook als dusdanig aanzien worden.

Sinds deze wet meer dan 14 jaar geleden in werking trad, werden zeer weinig klachten ingediend en leidde geen enkele klacht tot een gerechtelijke vervolging. Het aantal meldingen van risico op besnijdenis is echter vrij hoog. Een onderzoek dat met de steun van de Federatie Wallonië-Brussel gevoerd werd (De Brouwere et al. 2013), toont aan dat 52 gevallen tussen 1 januari 2009 en 30 juni 2013 werden vastgesteld door gespecialiseerde verenigingen. De meeste meldingen deden zich voor in 2012 en 2013, jaren waarin ook het aantal vormingen voor professionals toenam.

Een nieuwe studie van de FOD Volksgezondheid (Dubourg en Richard, 2014) schatte het aantal besneden vrouwen dat in België woont op 13.112 en het aantal meisjes dat een risico op besnijdenis loopt op 4.084. Deze cijfers zijn meer dan verdubbeld sinds 2008.

De huidige context en de realiteit op het terrein toont ons hoe essentieel het is om, net als andere Europese landen zoals Nederland of Groot-Brittannië, richtlijnen in te voeren die een betere preventie en bescherming voorzien van slachtoffers van VGV, of van vrouwen en meisjes die het risico lopen op VGV.

De verschillen tussen de gemeenschappen indachtig, bestaat vandaag de uitdaging om op elk niveau efficiënt, gecoördineerd en coherent tussen te komen met respect voor het kind, het gezin en de wet.

Het nationaal actieplan 2010-2014 inzake huiselijk en intrafamiliaal geweld, waaronder voor het eerst vrouwelijke genitale verminking valt, benadrukt ook deze behoefte.

De Conventie van Istanbul betreffende de preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen, door België in 2012 ondertekend, dringt aan op het opleiden van professionals en het creëren van passende mechanismen om de samenwerking te verbeteren tussen alle actoren die betrokken zijn bij preventie en bescherming.

Daarnaast heeft België zich, met het ondertekenen van het Verdrag van de Rechten van het Kind, voorgenomen om gepaste maatregelen te nemen om traditionele praktijken die schadelijk zijn voor de gezondheid van kinderen tegen te gaan.

De activiteiten die INTACT in deze context op touw zet, hebben als doel de preventie- en beschermingsmechanismen te verbeteren van meisjes en vrouwen die het slachtoffer zijn of risico lopen op VGV.

7.2 Een betere opsporing

Een betere opsporing kan vooral bereikt worden door de praktijk van VGV onder de aandacht te brengen in het ruime netwerk van mensen die beroepshalve met de betrokkenen in contact kunnen komen zoals de politie, justitie, jeugdzorg, medische, psychologische en sociale sector. We willen dat ze zich bewust worden van de problematiek en deze in beschouwing nemen tijdens het uitoefenen van hun functie.

▪ Pleiten bij justitie

In 2014 hebben we geprobeerd om de banden met de gerechtelijke sector aan te halen. Veel professionals uit deze sector werden immers nooit geconfronteerd met het probleem van VGV. De uitdaging was niet alleen hen bewust te maken over deze problematiek, maar ook om hen binnen hun instelling te betrekken opdat ze bijzondere aandacht zouden besteden aan VGV.

Twee ontmoetingen met magistraten, advocaten en criminologen van het parket werden georganiseerd in Luik en Brussel. Contacten leggen met de rechterlijke macht is niet altijd evident. Sommige verzoeken om samen te komen bleven onbeantwoord. Een colloquium dat op 14 november georganiseerd werd, leverde echter goede contacten op met het parket van Luik en Brussel, mede omdat de voorafgaande gesprekken zorgden voor een betere bewustmaking en plannen om in de toekomst samen te werken.

▪ Aanbevelingen opvolgen

Ter herinnering: de aanbevelingen vormen enerzijds een reeks voorstellen voor beroepen die te maken krijgen met deze problematiek (beroepsopleidingen, referentiepersonen aanduiden binnen betrokken beroepen, verspreiding van tools, werken met interculturele bemiddelaars, objectieve criteria bepalen om het risico in te schatten,...), anderzijds zijn ze ook specifiek bedoeld voor bepaalde sectoren die als essentieel worden beschouwd in de preventieketen (kraamafdelingen, Kind en Gezin, CLB's, centra voor gezinsplanning)

Het resultaat van het denkwerk rond de aanbevelingen verschilt in Vlaanderen en Wallonië. Er werd parallel over deze kwesties nagedacht om te trachten het contact tussen de gemeenschappen te handhaven en om de samenhang van de genomen besluiten te waarborgen.

➤ In Vlaanderen

Het jaar 2014 werd gekenmerkt door een belangrijke vooruitgang aan de Nederlandstalige kant op het gebied van bescherming tegen en preventie van VGV. Verschillende vergaderingen door een werkgroep van deskundigen, samengebracht door het Vlaams Forum Kindermishandeling (VFK), leidde tot een actieprotocol voor de CLB's. INTACT heeft actief deelgenomen aan het opstellen van het protocol, dat vervolgens door een deskundige van het CLB vertaald werd naar een specifiek protocol (Stappenplan ter preventie van VGV).

Er was ook sprake van de invoering van een beslissingsboom aangepast aan de realiteit aan Nederlandstalige kant, die de steun kreeg van alle betrokken sectoren binnen diezelfde werkgroep. Hierover werd eveneens meermaals vergaderd. Ook is er een preventiekit in het Nederlands voorzien in 2015.

➤ In Wallonië en Brussel

Op 27 januari 2014 waren de aanbevelingen van INTACT en GAMS België het onderwerp van een **hoorzitting** bij het Comité voor Gendergelijkheid en de Commissie Volksgezondheid en Gelijke Kansen in het **parlement van de Federatie Wallonië-Brussel** (zie krantenartikel van 28 januari in bijlage). Het doel was om de politici een klare kijk te verschaffen over de situatie en hun verantwoordelijkheid te benadrukken om actie te ondernemen en financiële steun te verschaffen, in naleving van hun Europese en internationale verplichtingen. Een besluit moest worden genomen, maar dit gebeurde niet. Wellicht speelde de context van de parlementsverkiezingen en de daarbij gepaard gaande veranderingen van post/functie hierbij een rol. Dit zal verder worden opgevolgd in 2015.

De uitdaging van vandaag bestaat erin te **zorgen dat professionals aanbevelingen kunnen toepassen binnen hun sector.**

Om dit mogelijk te maken hebben we afgesproken om deze aanbevelingen 'te vertalen' naar **richtlijnen**. Deze richtlijnen zouden gebundeld in een beknopte brochure met bijhorend een praktische fiche per sector, op maat van de professionals voor een gemakkelijk gebruik. Zo moet deze tool adviezen, goede praktijken, thematische fiches, processchema's en referentieadressen bevatten. Het ontwerp werd aangevat in 2014 maar al snel liep de totstandkoming van deze tool vast omdat bepaalde sectoren niet bereid waren om de richtlijnen in hun werkomgeving op te nemen. Eens te meer is gebleken dat onze projecten en doelstellingen zich te snel aandienen voor bepaalde sectoren, meer bepaald voor justitie en het medisch schoolonderzoek.

Feit is dat we hen met onze aanbevelingen vroegen een standpunt in te nemen en deze in hun praktijken te integreren, echter in een stadium waarin ze zelf nog aan het leren waren over de thematiek en zich nog de vraag moesten stellen of er rekening mee moest worden gehouden binnen hun sector.

Wat betreft het gerecht, hebben we dankzij de organisatie van het colloquium onze samenwerking versterkt en bepaalde aspecten verduidelijkt. Wat het medisch

schoolonderzoek betreft, werden we op 18 december gehoord door de *Commission de Promotion de la Santé à l'École*. De besprekingen zetten het onderwerp op hun agenda. Een standpunt over interne procedures in geval van vermoedens of vaststelling van VGV kon nog niet worden aangenomen, maar er werd ons verzekerd dat men zich verder zou berraden over deze kwestie.

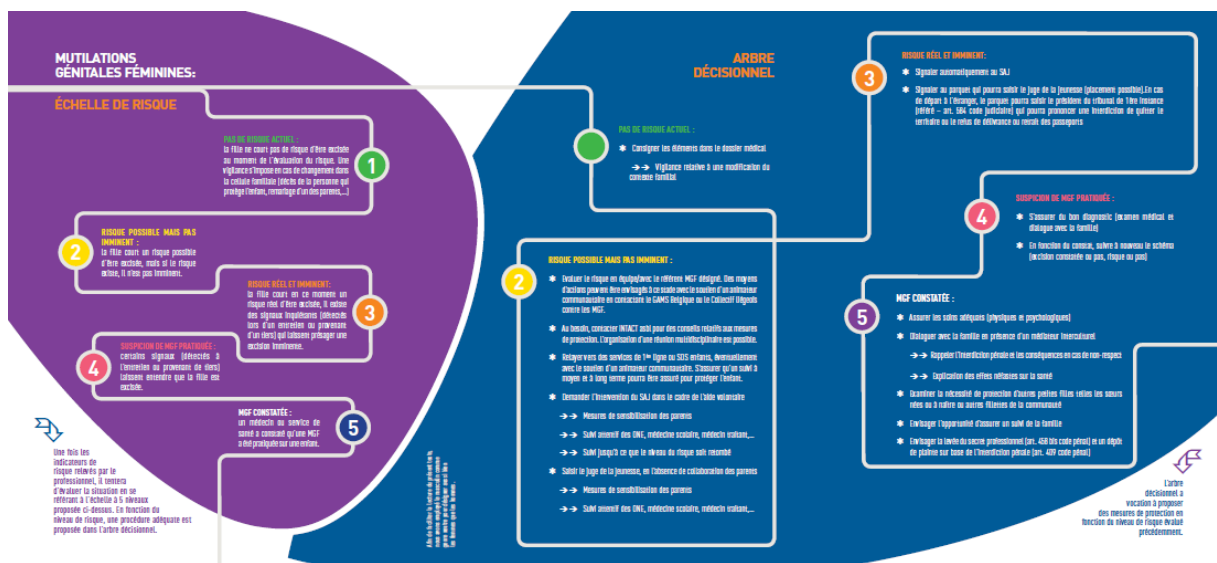
Het promoten van de aanbevelingen is een proces van lange adem. We moeten voortdurend blijven vormen, bewustmaken, en samenwerkingen aanmoedigen tussen verschillende diensten. Vooral moeten we de professionals de tijd geven om na te denken over de integratie van de besnijdenisproblematiek in hun praktijken.

We blijven dan ook dezelfde weg bewandelen van bewustmaking en het vormen van professionals. We gaan verder met de uitvoering van de aanbevelingen samen met de sectoren die dat toestaan.

▪ **Ontwikkeling van tools**

Beslissingsboom en risicoschaal

Eerst en vooral werd in 2014 een drieluik of “beslissingsboom” op punt gesteld. De beslissingsboom is een belangrijke tool die professionals toelaat een risico op besnijdenis in te schatten, gebaseerd op een aantal bepaalde risicofactoren. Hiernaast kan men het risico taxeren aan de hand van een risicoschaal met 5 niveaus en, in functie van het risiconiveau, gepaste beschermingsprocedures opstarten. Deze tool is één van de vooropgestelde doelstellingen van het nationaal actieplan 2010-2014. We hebben ons laten inspireren op de Nederlandse praktijk.

Toolkit ter preventie van VGV

De gespecialiseerde verenigingen die werken rond de problematiek van VGV (INTACT, CL-MGF en GAMS) stelden via de Gezamenlijke Strategie voor de Strijd tegen VGV (GS-VGV) een 'toolkit ter preventie van VGV' samen. De bedoeling is dat hulpverleners makkelijker toegang zouden krijgen tot de bestaande preventietools in België.

De toolkit bevat volgende tools/documenten:

- De wereldkaart met prevalentiecijfers over VGV;
- Enkele exemplaren van het 'Paspoort STOP MGF', met informatie over de Belgische wet die VGV bestraft (in verschillende talen);
- De flyer 'geen besnijdenis voor mijn dochter';
- Het drieluik met de criteria voor het evalueren van een risico, de risicoschaal en de beslissingsboom;
- Een gesprekshandleiding om het gesprek met de familie aan te gaan;
- De lijst met referentieartsen etc;
- Een voorbeeld van een medisch attest van integriteit dat kan ingevuld worden na een medisch onderzoek, voor het vertrek op vakantie;
- Een voorbeeld van een verklaring op eer, waarin men verklaart het meisje niet te zullen besnijden;
- De brochure 'het beroepsgeheim en vrouwelijke genitale verminkingen';
- De handleiding voor de betrokken beroepssectoren;
- Informatie over de verschillende gespecialiseerde organisaties en hun contactgegevens.

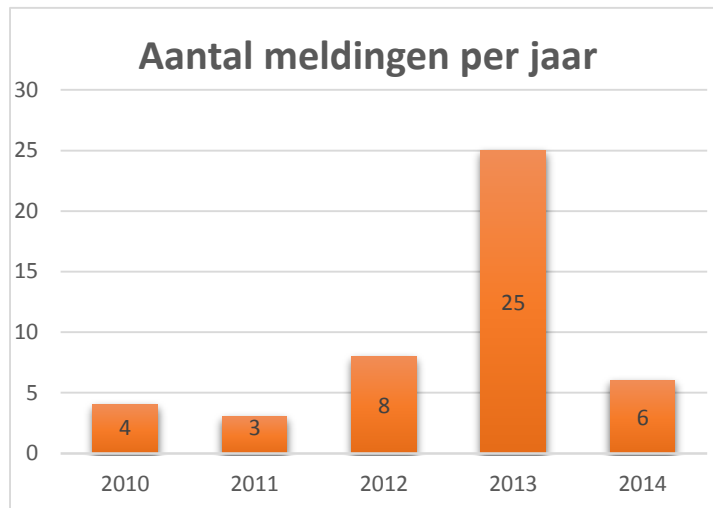
De toolkit werd in mei 2014 gelanceerd in de Federatie Brussel-Wallonië, waarbij meer dan 1000 kits werden verspreid (verspreiding beheerd door de Gezamenlijke Strategie tegen VGV).

In Vlaanderen zal de Nederlandstalige toolkit begin 2015 gefinaliseerd worden in overleg met de verschillende sectoren.

7.3 Versterking van de beschermingsmechanismen

▪ Beheer van meldingen

In 2014 behandelde INTACT 6 meldingen betreffende risico op VGV. Dit betekent een aanzienlijke daling ten opzichte van 2013, toen 23 meldingen geregistreerd werden. Het zou interessant zijn om de redenen van deze daling te kunnen bepalen. Zorgden de vormingen ervoor dat hulpverleners meer autonoom werden in het beheer van de meldingen? Is er een gebrek aan informatie over onze werking? Bestaat er bij de betrokkenen een vrees dat we ons tot de politionele en gerechtelijke autoriteiten zullen wenden? Zijn de risicosignalen nog steeds te moeilijk te detecteren?

▪ **Vormen van professionals**

In 2014 gaven we in samenwerking met GAMS België 11 vormingen aan professionals die gericht waren op het aspect van de nationale bescherming. De professionals waren afkomstig uit diverse sectoren, zoals politie, verpleging, sociaal assistenten van het OCMW, Kind en Gezin en CLB.

In het kader van sensibiliseringsactiviteiten naar het grote publiek toe bereikten we 168 mensen en bijna 180 professionals tijdens verschillende seminaries en conferenties. 87 professionals uit de gerechtelijke en politionele sector hebben deelgenomen aan het colloquium van INTACT in november 2014 en zo'n 50 personen waren aanwezig in het parlement van de Federatie Wallonië-Brussel tijdens de presentatie van de aanbevelingen van INTACT over de nationale bescherming.

7.4 Creëren van ruimte voor pluridisciplinaire en vernieuwende reflectie

▪ **Deelname aan de werkgroep van het College van de Procureurs-generaal**

INTACT werd uitgenodigd om deel te nemen aan de werkgroep van het College van de Procureurs-generaal over de realisatie van een omzendbrief over eengerelateerd geweld (waarin VGV vervat zit).

De twee operationele doelstellingen voor de werkgroep zijn:

- Het opstellen van een omzendbrief college PG;
- Het organiseren van een vorming voor de personen die met de daders en slachtoffers van eengerelateerd geweld in aanraking zullen komen.

De vier strategische doelstellingen zijn:

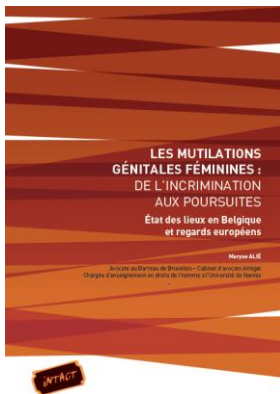
- Strategische benadering van het fenomeen;
- Vorming van het personeel dat in contact komt met de daders en slachtoffers van het fenomeen;
- Identificatie van het fenomeen;
- Registratie en codering van het fenomeen.

In 2014 hebben 4 werkvergaderingen plaatsgevonden. Het project zal in 2015 gefinaliseerd worden.

▪ **Tussenkomst in de Senaat over de strafwet (februari 2014)**

Aangaande de wens van de wetgever om het aanzetten tot VGV strafbaar te maken, werd INTACT uitgenodigd om opmerkingen over te maken aan het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen. INTACT heeft op deze gelegenheid in de eerste plaats herhaald dat in de toenmalige formulering van artikel 409 van het Strafwetboek (Sw) het aanzetten tot VGV niet voorzien werd. Bovendien wordt volgens het Strafwetboek enkel de deelname aan de gepleegde misdaad bestraft (artikel 66 Sw). Verder is de concrete toepassing van de bestraffing van het aanzetten tot VGV weinig waarschijnlijk omdat dit moeilijk te bewijzen valt (getuigenissen alleen volstaan niet). INTACT heeft de aandacht van de Senaat gevestigd op het risico dat een bepaalde bevolkingsgroep of religie gestigmatiseerd zal worden wanneer de reikwijdte van de strafwet vergroot wordt. In België wordt VGV specifiek strafbaar gesteld sinds 2001. De wettekst laat toe om de debatten over het cultureel relativisme, waarbij men zich afvraagt of VGV een strafbaar feit vormt of niet, opzij te schuiven. Indien er een rechtszaak zou komen, zou er hierover geen discussie zijn, noch over de strafmaat. Het is niet omdat er nog geen rechtszaak is geweest, dat het in werkelijkheid niet voorkomt. In België is het eerste probleem de opsporing van gevallen. Dit is waarom INTACT, samen met de andere verenigingen, steeds gepleit heeft voor veel meer vormingen van de verschillende actoren, voor meer preventie en een multidisciplinaire aanpak. De strafwet is belangrijk want ze drukt uit wat verboden is, maar ze moet met gezond verstand toegepast worden.

- **Studie over strafwet**

INTACT werkte samen met Maryse Alié, advocate in het strafrecht, om een reflectie over de strafrechtelijke aspecten inzake de problematiek van VGV te ontwikkelen. In de studie, getiteld « L'article 409 du Code pénal : de l'incrimination aux poursuites – Etat des lieux en Belgique » gaat zij in op artikel 409 Sw en de praktijk van de verschillende Belgische parketten. Verder worden enkele buitenlandse goede praktijken belicht en geeft de auteur enkele aanbevelingen. Een dermate diepgaande studie over deze thematiek werd nog nooit uitgevoerd in België.

De studie, reflecties en contacten met de betrokken professionals gaven een betere kijk op de stand van zaken op gerechtelijk niveau en lieten toe hindernissen vast te stellen. Het bleek een taak van lange adem. De bevindingen van de studie vormden de basis om het programma van het colloquium uit te bouwen. Bovendien zorgden deze ook dat onze samenwerkingen met de juridische actoren versterkt werden.

De studie is (enkel in het Frans) beschikbaar op de website www.intact-association.org.

- **Colloquium “Het voorkomen en bestraffen van een vorm van mishandeling die voortkomt uit de traditie: Vrouwelijke genitale verminking”**

Op 14 november 2014 organiseerde INTACT een colloquium over de beschermende en strafrechtelijke aspecten van de VGV-problematiek. De studie over de uitvoering van artikel 409 van het Strafwetboek (verbod op VGV) toont aan hoe moeilijk het is deze strafbepaling toe te passen en brengt aanbevelingen aan hoe de toepassing te waarborgen. Dit colloquium was een groot succes en bracht magistraten (parketten en jeugdrechters), advocaten, hulpdiensten voor jongeren en academici samen om te reflecteren over hoe meisjes beter beschermd kunnen worden tegen besnijdenis, zelfs door repressieve maatregelen. 90 mensen waren aanwezig, waaronder een vijftiental deskundigen.

- **Expertise opbouwen over gedwongen huwelijken**

Nadat een collega van INTACT in oktober een driedaagse vorming volgde bij Réseau Mariages et Migration, heeft INTACT zijn kennis over gedwongen huwelijken verder verdiept door deel te nemen aan de eerste intervisieronde, mede georganiseerd door Réseau Mariages et Migration. De bijeenkomsten brachten verschillende verenigingen, ondersteunende diensten voor slachtoffers van geweld en de politie samen om ervaringen uit te wisselen en goede praktijken te delen over de opvolging van slachtoffers. Elke deelnemer organiseerde een intervisieronde op de eigen werkvloer om zijn werk en team voor te stellen en om concrete situaties uit te leggen waarmee hij werd geconfronteerd. Dankzij deze uitwisseling van ervaringen in het begeleiden van meisjes die risico lopen op of

slachtoffer zijn van huiselijk geweld en in het bijzonder gedwongen huwelijken, kon INTACT goede praktijken analyseren, maar ook de echte moeilijkheden op het terrein opsporen.

INTACT heeft ook bijgedragen aan de ontwikkeling van een tool ter voorkoming van gedwongen huwelijken, een realisatie van Réseau Mariages et Migration. Het betreft een gids voor professionals die niet alleen juridische, contextuele en praktische informatie bevat, maar ook aanbevelingen die de risico's op gedwongen huwelijken helpen opsporen en de opvolging verbeteren van meisjes die risico lopen op of slachtoffer zijn van die praktijk.

▪ **Europees netwerk**

INTACT maakte deel uit van de END-FGM-campagne van Amnesty International. Deze campagne was voorbestemd om in januari 2015 te eindigen en plaats te maken voor een nieuw Europees netwerk, nl. het 'End FGM European Network'. INTACT was in 2014 een van de oprichters van dit nieuwe netwerk en is ook lid van de Raad van Bestuur.

8. Evaluatie van de activiteiten en impact

▪ **Evaluatie van vormingen en colloquiums**

Deelnemers aan onze vormingen en colloquiums krijgen een evaluatieformulier. In het algemeen is de feedback zeer positief met een gemiddelde van 8,7/10. De kwaliteit en de samenhang van de sprekers op onze conferenties zijn over het algemeen positief onthaald.

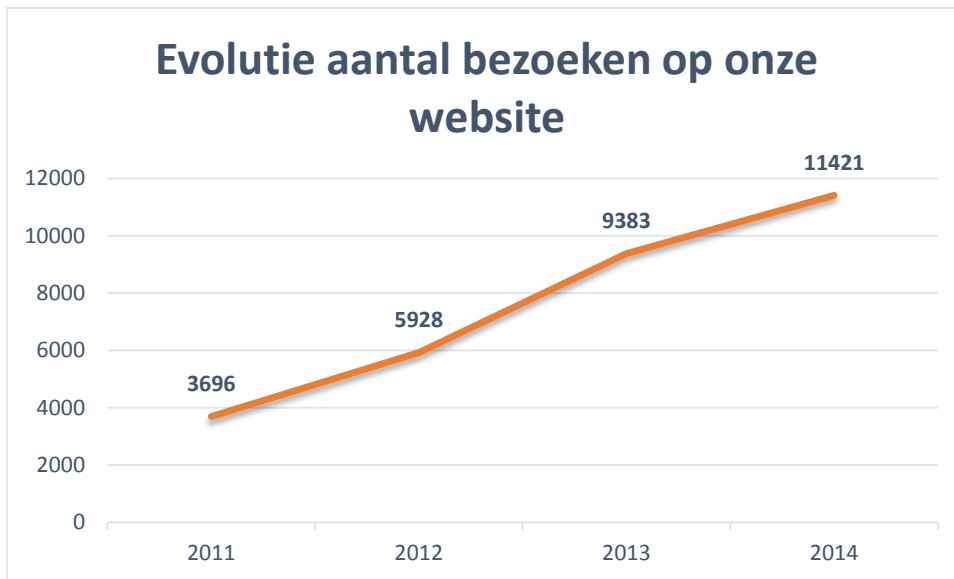
Er wordt voorgesteld om het tijdsbeheer van onze conferenties te verbeteren (gebrek aan tijd voor vragen en antwoorden met de zaal, pauzes voor contacten te leggen, te veel sprekers voor één dag).

De vormingen lijken nuttig voor de deelnemers: ze begrijpen het thema beter en leren in te zetten op preventie. Daarnaast leidt het ook tot mogelijke samenwerkingen met advocaten, politie, jeugdzorg, psychologen, maatschappelijk werkers, vroedvrouwen en artsen.

De reacties zijn positief en de multidisciplinaire aanpak wordt zeer gewaardeerd maar de deelnemers zouden willen dat de vorming langer duurt omdat het onderwerp zo uitgebreid is. Sommigen willen een meer didactische aanpak.

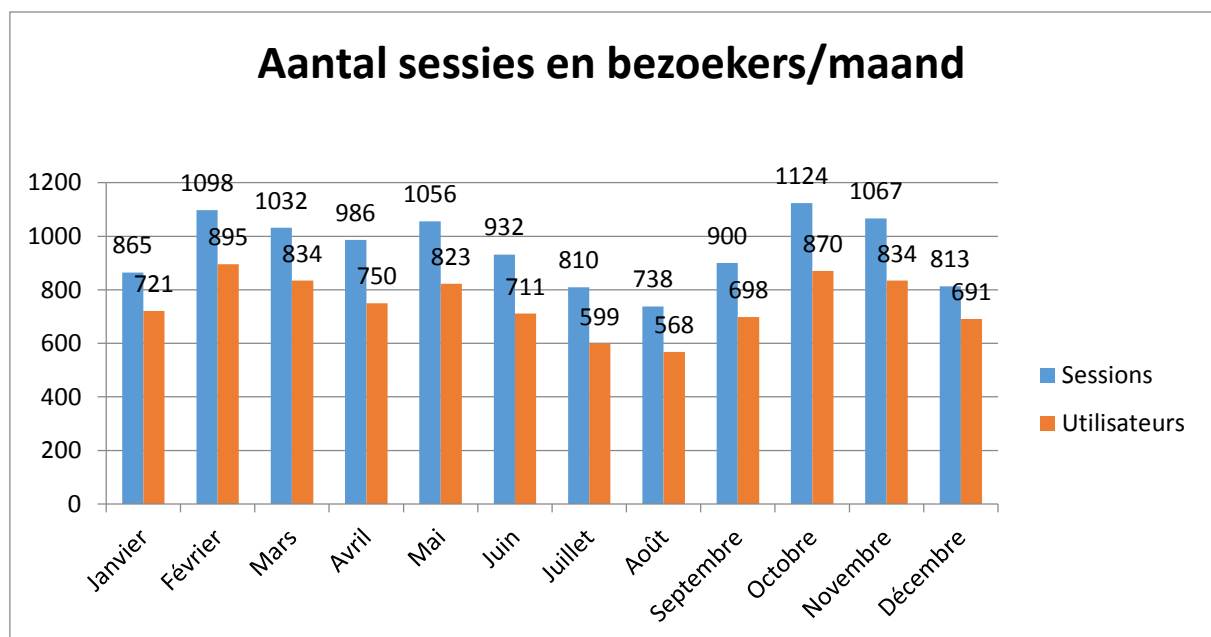
▪ **Websitebezoeken**

Het aantal bezoeken op onze website evolueert door de jaren heen. Onze site wordt vooral bezocht vanuit België (vooral de steden Brussel, Luik, Antwerpen en Gent). In totaal hebben 25 andere landen onze website bezocht.

Wanneer we het aantal bezoeken per maand bekijken, merken we pieken op op tijdstippen die overeenkomen met belangrijke evenementen met betrekking tot INTACT, namelijk rond 6 februari (Internationale dag tegen vrouwenbesnijdenis) en rond het colloquium op 14 november. Maar de verschillen zijn niet opmerkelijk. Eind 2014 gingen we van start met een onderzoek van het websiteverkeer en plaatsten we een enquête online.

Dit onderzoek eindigt in het eerste kwartaal van 2015. We zullen de meest en de minst bezochte pagina's in kaart brengen en hoelang ze gemiddeld bezocht worden. Doel is om de website up te daten in functie van onze bevindingen.

- **In de pers**

- Le Soir op 28 januari 2014 : Des propositions concrètes contre l’excision
- De Morgen op 1 februari 2014 : Twee jaar en bang om besneden te worden (Reporter)